

PINTÉR, I.:

IN MEMORIAM: DR. KEVE ANDRÁS (1909. XI. 10. – 1984. III. 30).

Nagyon sokan ismerték KEVE ANDRÁSt, mint kiváló ornitológust, nemcsak Magyarországon, hanem világszerte. Azt azonban, hogy emellett a puhatestűekkel is foglalkozott, csak kevesen tudtuk. Ezért itt malakológiai munkásságát ismertetem.

KEVE ANDRÁS az 1930-as években Ószőnynél végzett malakológiai kutatásokat. Erre unokafivére, az akkori híres malakológus, dr. WAGNER JÁNOS kérte meg.

Ugyanakkortájt ornitológiai munkája keretében éveken keresztül madarak gyomortartalmát és köpeteit vizsgálta, hogy megállapíthassa, milyen szerepük van a csigáknak és kagylóknak a madarak táplálkozásában. Kutatásainak eredményét négy dolgozatban tette közzé. Az első három az 1931., 1936. és 1937. évben jelent meg, a negyedikre azonban csak 1955-ben került sor (Aquila 59-62: 69-81): „A madarak csigatápláléka IV.” Ebben összefoglalja az előzők eredményeit és sok újabb adattal egészíti ki őket. E cikksorozata nem csupán ornitológiai, hanem malakológiai tekintetben is értékes, időtálló alkotás. Adatai faunisztikai vonatkozásban bizonyára ma is hasznosíthatók.

KEVE ANDRÁSt a Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karán 1929 őszén ismertem meg: ő harmadéves volt, én másodéves. Azt, hogy ő zoológiával is foglalkozik, nem tudtam. Ezután csak 1952-ben találkoztunk újból, Keszthelyen. Ettől fogva aztán 30 éven keresztül rendszeresen, sokszor tettünk közös utakat. Eleinte főként gyalog, majd vonaton és autóbusszal jártuk be a Balaton környékét. Később – főként PAPP SÁNDOR barátunk szíveségéből – messzebbre is eljutottunk, pl. az Északi-Bakonyba és Zala meg Somogy távolabbi területeire. Kutatásainkban kölcsönösen segítettünk egymásnak. Néha én hívtam fel figyelmét egy-egy madárra, ő pedig csigákat gyűjtött nekem. Csodálkoztam, hogy mennyire ismeri még őket. Utolsó közös kirándulásunk 1982. június 18-án volt.

KEVE ANDRÁS azonban sokat járt másfelé is, szerte az országban. Ilyenkor gyakran hozott csigákat a Természettudományi Múzeumnak és összesen 113 esetben nekem, olyan helyekről is, ahová én nem jutottam el. Az első anyagot 1953. május 1-én, az utolsót 1981. október 20-án gyűjtötte. Gyűjtései az UTM-négyzetháló (10x10 km) 49 négyzetére terjedtek ki.

Kódszámaik: BT 71 (Vörösberény), BT 80 (Siófok), CS 69 (Szabadszállás), CS 70 (Bácsalmás), CS 78 (Izsák), CS 89 (Fülöpháza), CS 91 (Kelebia), CT 05 (Gánt), CT 10 (Sárszentágota), CT 13 (Pákozd), CT 34 (Tárnok), CT 35 (Sóskút), CT 40 (Dunaújváros), CT 41 (Rácalmás-Kulcs), CT 45 (Érdliget), CT 46 (Budapest: Hűvösvölgy, Irhás-árok), CT 51 (Dömsöd: Apaj), CT 54 (Szigetszentmiklós), CT 56 (Budapest: Gellért-hegy, Kerepesi temető, Sas-hegy), CT 57 (Budakalász), CT 59 (Visegrád, Kisoroszi, Tahitótfalu), CT 63 (Bugyi), CT 64 (Ócsa), CT 66 (Budapest: Rákoskeresztúr), CT 68 (Sződliget), CT 87 (Valkó), DS 01 (Ásotthalom), DS 09 (Kecskemét), DU 62 (Nagymező, Répáshuta), XM 08 (Kercaszomor), XM 67 (Kis-Balaton, Keszthely: Hévíz-csatorna), XM 69 (Vindornyaszőlős: Kovácsi-hegy), XM 77 (Kis-Balaton, Balatonberény, Balatonszentgyörgy, Keszthely: Fenékpuszta), XM 78 (Vállus, Gyenesdiás), XM 88 (Badacsony), XM 97 (Ordacsehi, Fonyód), XM 98 (Nemesgulács, Fonyódliget, Révfülöp), XM 99 (Kővágóórs: Kornyi-tó, Kis-Hegyes-tó, Hegyesd: monostori víztároló), XN 70 (Sümege), XN 71 (Kápfülöp), XN 78 (Fehértó: Hanság), XN 91 (Padrágkút: Kab-hegy, Padragi-szurdok), YM 08 (Balatonboglár, Balatonlelle), YM 09 (Balatonszepezd, Dörgicse, Szentantalfa), YM 19 (Tihany), YM 29 (Kőröshegy), YN 00 (Dörgicse: Kú-völgy; Vöröstó), YN 06 (Pannonhalma), YN 10 (Tihany, Balatonszőlős).

E gyűjtéseiből 81 faj került elő. Leggyakoribb köztük a *Helicopsis striata* (O. F. MÜLLER), mivel tudta, hogy ez engem nagyon érdekel. Megtalálta a Balaton somogyi partján (Ordacsehi, Balatonboglár, Balatonszabadi, Fonyódliget, Balatonszentgyörgy, Balatonlelle, Fonyód), továbbá a Dunántúl egyéb helyein (Tárnok, Sárszentágota, Érdliget, Pákozd) és a Duna-Tisza közén (Fülöpháza, Bugyi, Ásotthalom, Sződliget, Dömsöd: Apaj-puszta, Szabadszállás, Izsák). Utolsó gyűjtésében Hegyesden, a monostorapáti víztároló partján, többek közt 2 példány *Viviparus acerosus* (BOURG.) volt. Ez a Balaton-Felvidék és a Déli Bakony területéről mindmáig az első adat! KEVE ANDRÁS gyűjtéseivel is gyarapította puhatestű faunánkra vonatkozó ismereteinket.

Méltán emlékezhetünk meg tehát róla, mint magyar malakológusról.

KEVE ANDRÁS fáradhatatlan útitársam volt, mindig derűs kedélyű, sohasem türelmetlen. Panasz nélkül bírta a gyakran hosszú gyaloglásokat, a hegymászásoknál csak az utolsó években mondta néhányszor, hogy „nagyon megnőtték ezek a hegyek”. Szerettem vele járni. Jó ember volt és jó barát. Halála váratlanul ért. És nagyon-nagyon közelről érintett.

Dr. PINTÉR ISTVÁN

Keszthely
Móricz Zs. u. 1.
H – 8360

KEVE (KLEINER) ANDRÁS Budapesten született 1909. november 10-én. Apja, KLEINER GYULA, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár tisztviselője volt, anyja WAGNER ANNA, WAGNER JÁNOS építőmester (többek között a Duna-part és a Vigadó kivitelezője) tizenharmadik gyermeke. Elemi iskolái után 1919-ben a Budapesti Piarista Gimnáziumba került, ahol 1927-ben érettségizett. Érettségi után apja kívánságára a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karára iratkozott be, ahol 1930 decemberében abszolvált. Egyetemi tanulmányai közben 1931-32 között egy évig katonai szolgálatot teljesített Sopronban, majd Magyaróváron. 1932 végén jogi doktorrá avatták. 1933-ban a bölcsészkarra iratkozott be, ahol 1935-ben bölcsészdoktori címet szerzett.

Munkahelyére, a Madártani Intézetbe már 1927-től bejárt, s itt hamarosan rábízták a könyvtár rendezését. Szorgalma és publikációinak elismeréseként 1930-ban „rendes megfigyelő” oklevéllel jutalmazták. 1934 májusától „ideiglenes kisegítő szaknapidíjas” minőségben dolgozott csaknem 5 éven keresztül. 1939-ben gyakornokká léptették elő, egy évvel később pedig adjunktus lett.

1941-ben a Tihanyi Biológiai Kutató Intézet vendégkutatójaként részt vett a Balaton madáreletének vizsgálatában. 1942-ben nevét KLEINERRől KEVÉre változtatta. Ebben az évben főadjunktusként állami ösztöndíjjal a bécsi Naturhistorisches Museumban dolgozott. 1944-ben újabb katonai szolgálatra vonult be a póttartalékosokhoz. 1945-ben hadifogsába került, ahonnan betegsége miatt elbocsátották. Budapestre való visszaérkezése után 1946-ban a Pázmány Péter Tudományegyetemen egyetemi magántanárrá nevezték ki „madártan” témában. 1947-től a Madártani Intézet újjáépítésén és nemzetközi kapcsolatainak helyreállításán dolgozott. 1948-49-ben rövid időre a Mezőgazdasági Múzeum vezetését is átvette. 1953-tól a biológiai tudományok kandidátusa.

Munkássága során a következő témákban tevékenykedett:

- A hazai madárfauna mikroszisztematikai vizsgálata,
- Duna-kutatás,
- A madarak csiga- és kagylótáplálkozása
- Madár- és természetvédelmi jogszabályok előkészítése,
- Az intézeti könyvtár kezelése

1974-ben nyugdíjba vonult, s ezután a Természettudományi Múzeum Állattárában (Budapest) nyugdíjas kutatóként dolgozott, egészen 1984. március 30-án bekövetkezett haláláig.

Előadóként sok nemzetközi kongresszuson vett részt, s több külföldi akadémiának volt meghívott vendége. Tagja volt a Magyar Biológiai Társaságnak, a Madártani Egyesület pedig örökös tagsággal tüntette ki. A magyar mezőgazdaság kiváló dolgozója volt.

Tudományos és ismeretterjesztő munkáinak száma meghaladja az 530-at. Ebből malakológiai témájúak a következők:

- A madarak csiga- és kagylótápláléka. – *Aquila*, 1930, 36-37: 105-120.
- La consommation des mollusques par les Oiseaux. – *L'Oiseau et la Revue Française d'Ornithologie*, 1936, 2: 233-251.
- Über die Conchylien-Aufnahme der Vögel. – *Comptes rendus du XII Congrès International de Zoologie*, Lisbonne, 1937: 1805-1824.
- A madarak csigatápláléka IV. – *Aquila*, 1955, 59-62: 69-81.

Az életrajzi adatok átengedéséért köszönetet mondok fiának, ifj. KEVE ANDRÁSNAK.

KISS ÉVA

Természettudományi Múzeum Állattára
Budapest
Baross u. 13.
H-1088